

Dr. Széplaki György

Párhuzamos motívumok más-más szerepben Gárdonyi néhány művében

A motívum

- A művészetekben a legkisebb **önálló kifejezőegység**, amely a mű során általában ismétlődik.
- A táncművészetben a mozdulatok **legkisebb egysége, amely tartalmi, érzelmi jelentéssel bír.**
- indítók; erkölcsi indíték
- alapgondolat, vezérlő eszme; olyan **mozzanat**, amelyre valamely vagy **műrészlet** felépül

A párhuzamosság

Átvitt értelemben használom, **egy bizonyos tárgyra valamilyen tekintetben hasonló viszonyban gondolok**. Alapvetően, mint **motívumnak** nevezhető legkisebb egységet különös tartalmi, érzelmi jelentéssel fogadok be olvasóként.

*

– **Példa** az olvasói tapasztalatom, elemzésem során felfedezett szinoníma sorról

– a hasonlóság a funkciójában nyilvánvaló

– anyagi megjelenésében különböző, hangulatilag más-más réteghez tartozó:

garád

Tüskés sövényből, gallyakból, szalmából, trágyából, gízgából rakott **kerítés**. Elsősorban a fátlan Alföldön készítettek így kerítést a porták, még inkább a), némely nyom szerint települések köré. Gyakori volt a garád mint az és más állattenyésztést szolgáló építmény fala, kerítése is. A garád a különböző szláv nyelvek, valószínűleg a szerb-horvát kerítés, körülkerített hely, istálló, ól jelentésű szavának átvétele. Korábban hasonló jelentése volt a finnugor eredetű, már jórészt kipusztult *nyék* szavunknak.

kerítés

Cselekvés, melynél fogva valamit kerítünk, azaz körülveszünk, körülfogunk, köralakban kimetszünk, kiszabunk. 2) **Azon vonal vagy test, mely valamit kerít, körülvesz**, mint: fal, sövény, árok. Kerítésen átugrani. A kerítést rongálni, megújítani. Kerítés mögé húzódni, bújni. Kerítésen belül, kívül. Nád-, lécs-, decca-, sövény-, kőkerítés.

sövény

Tulajdonképpen **ágakból, vesszőkből, galyakból font kerítés**, melyet bélfák gyanánt karók tartanak együvé. Fűzfa, rekettye, kökényfa sövény. Sövényt fonni. Sövényfal, sövényház, sövénykerítés, sövénykapu.

– Motívikus jelentéskörei:

elkerít, elválaszt – a tulajdon határa, közterület és magánterület elválasztása "eddig és ne tovább"

nézőpont meghatározott helye – kitekintés, betekintés

átlépése birtokháborítás vagy éppen a távolságtartó, vagy a nem legális találkozás megvalósításának helye

– Néhány kiemelt példa Gárdonyi Az én falum novelláiból

Az olvasói rácsodálkozás tapasztalatai